Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Sebastiana Atorrasagasti Arana

Elgeta, Gipuzkoa (1921-2016)

Aurkibidea

Biografia

Aixolaerreka auzoko Mendrakorta baserrian jaio zen. Zazpi anai-arreba izan zituen, 6 ahizpa eta anaia, eta bera izan da denetan gazteena. Ama gaztea zela hil zitzaion eta baserrian lan ugari egitea tokatu zitzaion. 22 urterekin Larragibel auzoko Baztarrika baserrira ezkondu zen. Elkarrizketan aipatzen dituen gai nagusiak hauek dira: gaztetako lanak, eskola, jolasak eta erromeriak.

Zintak

ELG-018

- **Proiektua**: Deba Eskualdeko Ahotsak - Elgeta.
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Mendicute, Josu
- **Data**: 2007-12-26
- **Iraupena**: 37 min
- **Euskarria**: MiniDV
- **Kodifikatzailea**: Agirrebeña, Aintzane
- **Transkribatzailea(k)**: Elexpuru, Juan Martin

Pasarteak

1. Eskolara astean hirutan; baserriko lanak

- **Erref**: ELG-018/002
- **Iraupena**: 0:02:40. **Hasi**: 00:02:00. **Bukatu**: 00:04:40
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:
Bederatzi urterekin aitarekin basora joaten zen, zuhaitzak botatzera. Astean hiru egunetan joaten zen eskolara, baserrian lanak egin behar izaten zituelako: oiloak zaindu, itulan egin... Ordubeteko bidea zuen etxetik eskolara. "Maistrarekin" ibili zen eskolan. Mojak etorri zirenean, gehienak haiengana joan ziren, eta bederatzi neska bakarrik geratu ziren irakaslearekin.

Transkripzioa
- Txikittan laguntzen ziñuan basarrixan?
- Beratzi urtekin faten nintzan ni basora aittakin arbolak botatzera. Beratzi urtekin, e! Aitta bakarrik, lagunik ez. Trontziai tira eitteko. Trontziai alde bittatik tira ein bihar izeten jako. Ba bestaldetik tira eitteko eukitzeko, beratzi urtekin faten nintzan ni aittakin basora, arbolak botatzera.
- Eta eskolara joan ziñan?
- Eskolara astian hiru egun; eta hirura aillegatzen bazan. Eguenian jai izeten zan. Goizetik ixeten zan bakarrik, eta goizetixagatik bakarrik handik... ordubeteko bidia, goizetixagatik bakarrik handik hona ezin leike, Elgetaraiño ezin leikela etorri, eta etxian. Hurrungo egunian soluan –zer dan be ez dozu jakingo ittulan eittia, ittulan, ganauen aurrian ibili bihar izeten zan-. Solo-lantzen, solua lantzen ebillenian; solua landu..., idixekin lantzen zan orduan, eta harek idixak dirijitzeko aurrian ibilli bihar izeten zan bat, eta [...] pasatzen zan.
- Zu ibiltzen ziñan?
- Bai. Akabo. Ba astian hiru egun eskolia. Pentsa eizu zenbat ikasiko giñuan.
- Eta ze gehixao eitten ziñuan?
- Ba ahal dan dana. Ze gehixao eingo giñuan ba? Ba ahal dan dana. Ba oilluak zainddu edo, ganauak zainddu edo. Beratzi urtekin ez dozu asko eingo, ezta? Ahal zan dana.
- Eskolan monjekin ibili ziñan?
- Ez, ibilli nintzan maistriakin. Monjak etorri zienian, danak esateko moduan esanda, pasau zian monjetara; geratu giñan beratzi edo. Gure aitta

difuntuak esaten eban ze: oin artian be horrek emon dotsu eskolia, eta oin hori despreziau? Hori ez da eitten. Eta zu segi lehengo lekura. Eta ibilli nintzan maistriakin. Beratzi bakarrik ibilli giñan, beste danak monjetara pasau zien.
- Neskak bakarrik, ezta? Mutillak ez.
- Ez. Nesken eskolia zan. Mutillak aparte.
- Eta ulertzen zeben ez joatia eskolara eta lanian egotia, edo?
- Bai, ze erremeixo. Ez eben ezer esaten; ezin baziñan fan, ba ezin ziñan fan.

2. Txirikilan nola jolasten zuten

- **Erref**: ELG-018/003
- **Iraupena**: 0:01:30. **Hasi**: 00:04:40. **Bukatu**: 00:06:10
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:
15 urte ingurura arte ez zen hasi kalera joaten eta umetan baserri inguruan jolasten zuten auzoko lagunek. Egiten zituzten jolasak: bale-baleka, txirikilan... Txirikilan nola jolasten zen azaltzen du.

Transkripzioa
-Eta jolastu lagunekin?
-Bai, bai. Ni jolasteillia izen naiz nere denpora guztian. Txikittan eta gero be bai.
-Baserri inguruan?
-Bai. Kalera lelengo etortzen hasi giñanerako hamabost urte genkazen, e! Hamabost urte. Basarrixan han inguruko lagunak juntatzen giñan eta ba hantxe. Oingo moduan...?
-Eta zetara jolasten zenduten?
-Ba antxintxiketan edo, bale-baleka edo, txirikillan edo.
-Zer esan dozu azkena?
-Txirikilla ez dakizu zuk zer dan be; ez ba. Txirikillia ixeten da holako gauzatxo bat. Eta zera... galderona ixeten da haunditxuaua. Eta eitten da hemendik... han handikaldian ipintzen da holako zeozer, haraxe jo bihar ixeten da. Txirikillia hemendik jo eta haraxe; eta han egoten da personia, eta harek hartu bihar izeten dau altzuan edo nun edo nun, txirikilloi hartzen bo(t)zu tantuak dare, baiña ez bo(t)zu hartzen, lurrera jausten bada ba...
[...]
-Horretan be bai.
-Eta beste jolasen bat?
-Kaniketan edo... Kaniketan zulora botatzen. Ba, holakotxe lanak.
-Eta gero nagusixauak, hamabost urtekin?
-Hamabost urtekin ba, kalera, plazara. Elgetara.

3. Domeketan plazara dantzara; San Antonioetan Urkiolara

- **Erref**: ELG-018/004
- **Iraupena**: 0:03:10. **Hasi**: 00:06:10. **Bukatu**: 00:09:20
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Aisia » Jai-giroa » Beste toki batzuetara jaietara
- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:
Musika egoten zen plazan domeka guztietan, hasieran danbolina eta gerora soinua. Tabernara sartzeko ea inor begira zegoen beldurrez egoten ziren. Inguruko herrietara (Bergarara edo Eibarrera) egun berezietan joaten ziren soilik. Urkiolara joaten ziren San Antonioetan, oinez. Erromerietatik iluntzerako etxera etorri behar izaten ziren.

Transkripzioa
-Dantzia edo egoten zan?
-Bai. Orduan soiñua asko egoten zan. Eta neri gustau izan jata dantzan baiña asko, asko. Hamabost urtekin Kas bat hartzera tabernara fateko, alde guztittara begira iñor ete dagon begira.
-Zer ba?
-Bakizu [...], orduan ez zan faten tabernara; oin bai. Orduan tabernara ez zan faten iñor. Holaxe [noizipeiñ autua pasauta gero], baiña alde guztittara begira, iñork ikusiko ete gaittuan, e. Kas bat hartzera fateko. Gure bizimodua zelakua pentsatzen dozu ixen dala? Eta gero ba ezebez; erromeixara faten giñan, astegunian lana eta jaixan ba erromeixara Elgetara.
-Domeketan?
-Bai.
-Beti egoten zan?
-Bai, bai. Lelengo denporale baten danboliña. Danboliña jakingozu zer dan. Txistularixak, txistularixak. Bat egoten zan [...] soiñua joten, eta gu "al son de...", haretxen zerian eitten giñuan eitten bagiñuan dantzan. Geruao [...] agertu zan fillarmonikia. Ia hamazortzi urtekin.
-Hemenguak ziran musikuak?
-Ez. Gizon bat zan zera joten ebana, txistua eta danboliña joten ebana. Haxe ixeten zan gure hamazortzi urterartian gure soiñua.
-Beti gizon berdiña?
-Bai, beti berdiña.
-Eta Eibarrera edo Bergarara edo joaten ziñan?
-Bai... Keba. Pazkuetan-edo faten bagiñan.
-San Juanetan?
-San Juanetan. Ya está. Akabo. Urkiolara. Oiñez faten giñan, e! Urkiola.
-Urkiolara?
-Oiñez, Urkiolara fatia pentsatzen zanian, San Antoniotan edo. Oiñez, urten etxian eta.
-Eta gero buelta gabaz?
-Gero bueltan be oiñez.
-Gabaz?
-Gabaz.
-Zelan ikusten ziñuen?
-Ba linternak eruan bihar poltsikuan. Gabaz gero hemendik domeketan, hemen hamarrak arte, handik aurrera ez euan permisoik, e. Hamarrak, hamarrak eta laenak [etxera joan bihar zan]; eta beratzitterdixak inguruan urten ein bihar, laga erremeixiorri eta etxera. Illunian linterniakin ordubeteko bidian.
-Orduan domeketan beti plazara?
-Bai. Eta ba hoixe, Pazkuak Bergaan, edo San Juanak Eibarren; eta holaxe,

holakotxe lekun batera faten giñan, baiña bestela ez giñuan herrittik urtetzen ezertarako.

4. Eibarrera plazara saltzera

- **Erref**: ELG-018/005
- **Iraupena**: 0:01:20. **Hasi**: 00:09:20. **Bukatu**: 00:10:40
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:
15 urterekin hasi eta urte askoan joan izan da Eibarrera baserriko jeneroa saltzera. Babak, patata, esnea eta beste hainbat jenero saltzen zituen plazan. Astean pare bat aldiz jaisten zen kalera.

Transkripzioa
-Bajatzen ziñan plazara edo saltzera, Eibarrera?
-Bai. Neu faten nintzan Eibarrera. Ni urte askuan fan nintzan Eibarrera basarriko jenerua saltzera.
-Astuakin?
-Astuakin.
-Eta ze gauza saltzen zenduzen?
-Ba segun. Azak, babia, porruak, patatia, esnia... Basarrixan hartzen zian gauzak. Basarrixa haundixa genkan. Basarrixan hartzen zan jenerua. Dana.
-Zapatuetan plazara edo egunero?
-Bueno... Astian pare bat aldiz edo.
-Zenbat urtekin joaten ziñan?
-Hor... Hamabost urtekin hasitta.
-Lehenago zure ahizpia?
-Bai. Lenengo aiztak, ahizpak. Sei ahizpa nekazen eta danak ba... Baiña harek ezkondu zienian..., gaztia nintzan, baiña neuk hartu bihar martxia. Lana buruz gain beti.
-Orduan merkatu-plazan Eibarren jente asko, ez?
-Orduan asko, orduan asko. Baiña gero nik laga notsanerako ia [...].

5. Gerra garaian jenero ugari kendu zieten; errazionamendua

- **Erref**: ELG-018/008
- **Iraupena**: 0:04:00. **Hasi**: 00:11:50. **Bukatu**: 00:15:50
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ondasunen galera
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Artoa, garia... denetarik izaten zuten etxean. 15 urte zituenean hasi zen Gerra Zibila. Gerra garaian, jenero asko kendu zieten; besteak beste, ganbaran zituzten 700 kilo patata eta zuten baba guztia. Estraperloa. Errazionamendua. Frontea izan zuten bertan; eta Asentzio inguruan pasatzean, kontuz ibili behar izaten zen tiroek ez jotzeko.

Transkripzioa
- Artua be bazeukazuen basarrixan?
- Artua, garixa, dana [ganauendako janarixa...]
- Uruna-eta etxian eitten zenduen?
- Ez. Urunetara fan ein bihar izeten giñan errotara. Gero aillegau zan gerria...
- Zenbat urte zeneukan?
- Hamabost urte. Gerria. Ez zoskuen lagatzen, eruaten oskuzen jenero danak, danak, e. Patatia be ganbarara jaso, hainbeste kostatako patata-sail pillia, zazpirehun kilo patata ganbaran kargau, zera, kamioia, eta eruan oskuzen. [...]. Hartu giñuzen baba guztiak be bai. Garixa be gorde giñualako. Estraperluan ein bihar izaten giñuan uruna, gabian. Ostian ba fan bihar izeten zan plazara, erak emoten dabenan billa. Emoten eben, zuk ez dakizu zelakua dan be eta, artua, urunik onenak kendu eta einddakua. Asentzio badakizu nun dauen? Eibartarra izenda ez dakitzu Asentzio nun dauen Elgetan?
- Ez.
- Hor Mondrauera bidian dao Asentzio.
- Pasau naiz, baiña...
- Bai. Oin ahaztu jata zer esan bihar naban. Frentia euan hor Asentzion, eta gu fan bihar izeten giñan zeretik, hemendik kalera, artua edo ogixa edo zeozer emoten baeben; intendentzia egoten zan eta intendentzian emoten eben hori jeneruoi. Haretxen eske. Fan bihar izeten zan muna baztarretik-muna baztarretik, Asentziotik ezpazotsuen harrapau tiruekin. Bai, esaten dotsudana, gabaz ekarri bihar izeten zan jeneruoi. Uruna gabaz. Oin, billur galantakin harrapauko baziñuazen.
- Gosia pasau ziñuan gerran?
- Bai. Gosiak... Zeozer jaten giñuan, baiña gosia pasatzeko modua, zela ez zoskuen ezer zertzen. Gero emoten zien zerak. Etxiak ifinitta eukitzen zittuen astian behin edo, jenerua emuten eben; kilo bat azukar edo gatza edo, zeozer. Zeozer, gauza haundirik ez. Faten baziñan dozena bi arrautzakin-edo intendentziara...
- Ze da hori?
- Intendentzia zan, gerra, gerrarako etxe bat ifinitta euken hemen, eta emoten eben gura ziñuan beste jenero, zeuk eruan ahala, arrautzak eruanda noberak. Eta bestela ezebez.
- Bazeunkazuen arrautzak, ala?
- Bai, guk bageunkazen, baiña ez daukazenak... Guk oilluak genkazen eta bagenkazen, baiña...

6. Intxortako frontea; 18 urtetik gorakoak gerrara

- **Erref**: ELG-018/009
- **Iraupena**: 0:02:00. **Hasi**: 00:15:50. **Bukatu**: 00:17:50
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:
Frontea Intxorta inguruan zegoen eta frankistak zeuden bertan. Milizianoak Elgeta partean zeuden eta jateko bila ibiltzen ziren etxerik etxe. Frankistek Elgeta hartu zutenean 18 urtetik gorako guztiak gerrara eraman zituzten, baita bere senarra ere. Senarrak lau urte egin zituen gerran, eta haren anaiak zazpi.

Transkripzioa
-Milizianua, soldauak, hemendikaldetik erenak. Eske frentia euan Intxortatik, Bergatik harutz. Ha hartuta euan, Francok; eta bestiak zian hemendikaldetik erenak, milizianuak, harek ibiltzen zian jan billa, bakizu. Etortzen zian morduak meriendetara; meriendetara eta hamarretakuan bila be igual; eta etxian euan jenero guztia datorrenai emun ein bihar ba, eta sarrik askotan norbera geratu jan barik.
-Zure aitta ibili zan gerran?
-Nere aitta ez, nere gizona.
-Gaztia, ez?
-Bai. Nik baiño hiru urte gehixao ekazen, eta nik hamabost nekazen.
-Hemezortzi.
-Milizianua?
-Bai. Hemendik zerian ibili zan. Ez. Gero ibilli zan. Eruan ein zittuen. Hemen pasau zanian, hartu ebenian, Francok hartu ebenian hau, orduan eruan zittuen gaztiak; hamazortzi urte eindda erenak danak gerrara. Lau urte ein zittuan nere gizon difuntuak, eta haren anaiak zazpi. Pentsaizu zela ibili zian hortik zihar.
-Zazpi urte nun?
-Gerran. Gerrara eruan zittuen eta ba hantxe. Zazpi urte. Nere gizonak lau.

7. Erromeriak; madari saltzaileak; bikoteak

- **Erref**: ELG-018/010
- **Iraupena**: 0:02:15. **Hasi**: 00:17:50. **Bukatu**: 00:20:05
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Lanbideak » Negozioak, dendak

Laburpena:
14 urterekin ezagutu zuen senarra erromerian. Erromerietan madariak saltzen zituzten Zaldibar inguruko bizkaitarrek. Gazteek madari saltzaileari egiten zizkioten pikardiak. Orduan bikoteek ez zuten izaten elkarrekin egoteko aukerarik. Dantzan edo etxerakoan bakarrik elkartzen ziren neska-laguntzea egiteko. Bere senarra Larragilbel auzoko Baztarrika baserrikoa zen.

Transkripzioa
-Eta ordurako ezagutzen ziñuan?
-Bai.
-Txikitatik?
-Hamalau urtekin, ezaututa.

-Elgetan?
-Bai. Ha hemengua zan, eta ni ba esan dotsutena, harutzauko etxekua.
-Erromerixan ezautu ziñuan?
-Bai.
-Esan zesten erromerixan saltzen zittuztela madarixak.
-Madarixak.
-Kanpotik ekartzen zittuztela.
-Bai. Orduan madarixak asko. Zaldibar. Zaldibar badakizu nun dauen? Fruta asuntua hor euan, eta hortik etortzen zian madarixak; asko baiña, e. Egoten zan ba illaria, e, madari-illaria. Eta madarixak..., ba jentia bakizu hortik, eta atzekaldian pasua. Arkupe bat, arkupia ixetia moduan, ez dakizu. Atzekaldetik pasua. Eta gaztiak han zeretik, bestiak zerbitzen diharduen bittartian, atzekaldetik fan eta erdixak inguru harrapatzen zotsen. Bai, orduko kontuak; holaxe zan eta.
-Mutillekin joateko tokiren bat bazeuan?
-Ez. Bai zera. Oingo moduan hala pentsatzen dozu? Illuntzian etxerakuan kontau etxera laguntzeko. Artian ba, juntatzen giñan, ezta? Dantzan eitteko-edo, baiña... Oin behin ezautu ezkerio, ia pegauta dare! Baiña gure denporan ez zan hola.
-Nungua zan senarra? Beste auzo batekua?
-Senarra hemengua, neu nintzan beste auzo batekua.
-Kamiñua diferentia, ez, etxera joateko?
-Bai. Ni behetik ibiltzen nintzan, horko beheko bidetik hara, eta bestiak ba handik hona. Kamiñua diferentia.

8. Gabonetan familia elkartuta; menua

- **Erref**: ELG-018/012
- **Iraupena**: 0:01:45. **Hasi**: 00:20:30. **Bukatu**: 00:22:15
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak

Laburpena:
Lehen ere ospakizun garrantzitsua izaten zen Gabonetakoa. Lehen ez zen erraza batetik bestera ibiltzea eta familia elkartzeko eguna izaten zen. Aza eta karakolak edo oilaskoa jaten zuten. Lehen oilaskoa jateko inportantea izaten zen. Txerria Gabonak aurretik hiltzen zen eta haren solomoak ere gordetzen ziren Gabonetarako.

Transkripzioa
-Oin Gabonak eta dirala, lehen zela izaten zien?
-Lehen e, lehen be inportantiak izeten zian Gabonak. Bai. Kasik-kasik lehen oin baiño gehixao igual. Orduan ixeten zan familixak juntatzeko obligaziñuan lezkotxe gauza bat egoten zan. Oin ba, aurten ez gatoz, edo aurten hara goiaz edo bestaldera goiaz edo, samurrao zertzen da, baiña orduan ez, orduan Gabonak pribauak izeten zien. Orduan angulak be jan eitten giñuzen; diruik ez geunkan, baiña jan eitten giñuzen angulak; oiñ dirua daukula pentsatzen, eta oiñ ez ga aillegatzen angulak jatera. Hoixe esaten dot nik. Egixa da hori!
-Zer jaten zenduten orduan?
-Orduan be ba azia; gabon egunian azia. Gero ba karakolak edo bakaillaua edo. Oillaskua. Oiñ ia oillaskua baztartuta dao, baiña orduan, e... Jan [zer

bat] haundi bat eitten baziñuan oillaskua-ta izeten zien, e! Oiñ ez, oiñ oillaskuaoi, e... Aspertuta dao jaten jentia.
-Baserrixan txerrixa bazeukazuen?
-Txerrixa? Bai.
-Gabonetan hiltzen ziñuen txerrixa?
-Gabonetan gutxittan. Lehentxuao ixeten da txarrixa hiltzeko denporia. Baiña Gabonetarako-ta ba solomua eta horrek gauzok gordeta, e.

9. Txerri-hiltzea; "erregaloak" auzokoei

- **Erref**: ELG-018/013
- **Iraupena**: 0:03:25. **Hasi**: 00:22:15. **Bukatu**: 00:25:40
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Abere-hiltzea
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana

Laburpena:
Txerria hiltzen zenean "txerri-boda". Lehenbizi txerria hil eta haren gibela jaten zen ingurukoen artean eta gero lanak egiten hasten ziren. Txerria hildakoan "erregaloak" egiten ziren auzora: odolostea zatiren bat, solomo zatiren bat... Bera ere ibilia da txerria garbitzeko lanetan. Txerria hil ostean egiten ziren lanak azaltzen ditu. Jakiak kontserbatzeko gatzetan sartzen ziren. Hilabete inguruan gordeta eduki eta gero zintzilik jartzen ziren lehortzen.

Transkripzioa
-Eta txerrixa hiltzen zanian ospatzen zan hori, txerri-bodia edo?
-Bai. Txarrixa hiltzen zanian ba, garbitzen zanian, eta gibela etara-ta igual lelengo... orduan egunian izeten zan, txarri-bodia esaten jakon. Txarrixan gibela jatia. Hamarretan, inguruan dauan jentia; txarrixan gibela jatia. Eta gero ba handik aurrera zertu ein bihar izeten zan, bere lanak ein bihar izeten jakon: garbittu, ixegitta euki, eta.
-Inguruko jentia joaten zan txerrixa hiltzen zanian?
-Bueno, bai, auzoko unakuak bai. Gero orduan izeten zan txarrixa hil, eta erregaluak bialtzeko kostunbria euan auzora. "Por ejemplo" hemen badare lau etxe, ba horra lau etxetara odolostia, bat edo bi, eta solomua beste zatitxo bat, eta urdaixa beste zatitxo bat; ez dakizu, erregaluak. Sarrik askotan solomua bestiei pixkaka bialtzen, bestiei pixkaka bialtzen, etxerako bape barik igual geratu.
-Azkenian hori?
-Azkenian hori.
-Eta zu ibiltzen ziñan txerrixa garbitzen-eta?
-Bai. Gero ein bihar izeten zan zertu, egun baten egon bihar izeten zan, gorputza hartu deixen; bestela maxkal-maxkala egoten da, baiña egun baten geldi hotz-hotzetan euki eta, ez dakizu, okelia be gogortu edo, gorputza hartu. Orduan dana txikittu, txorixotarako okelak apartau; urdaixai txorixuak eitteko okelak apartau; eta urdaixak, ba eitten zian holako zatixak, eta ipiñi bihar izeten zian gatzetan. Gatz artian ezkutauta.
-Zetarako?
-Gero urte guztian aguentau deixen. Gatz artian. Gatzakin tapautakuan dana, eta gero ipintzen jakon harrixak, ipintzen jakozen gaiñian, gorputza hartu deixen. Eta ba gogortuta geratzen zan gatzan zerakin eta pixuakin-eta. Gero pimentoiak emon, eta han eukitta luzero, e! Ez dotsut esango seguru baiña, hilabete bat edo... Hainbeste be igual ez, hamabost bat egun

edo. Handik etara, gatz danak kendu, pimentoiak emon eta ixegitta eukitzen giñuzen. Oin ez dare, baiña lehenao goixan gantxuak hor egoten zian pernillak ixegitzeko. Pernilla osuan. Oin halakuak [...] txikitxuauak dabiz baiña. Pernil osuak, osuak. Han ixegitzen zian eta han [egoten zian] sikatu arte.

10. Ardi-zainaren lanak

- **Erref**: ELG-018/014
- **Iraupena**: 0:04:00. **Hasi**: 00:25:40. **Bukatu**: 00:29:40
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Artzaintza
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:
Ganadua ere bazuten etxean eta baita ardiak ere. 80 ardi zituzten eta ardi-zain ibiltzen zen. Ardiak goizean mendian ahalik gorenera igotzen dira, baina egunean zehar sakabanatuta ibiltzen dira. Horregatik eguna argitu aurretik joaten zen ardien bila batu, etxeratu eta jezteko. Ardiak zelaian zebiltzanean zaindu egin behar izaten ziren. Aixolaerrekara ahizparengana joan zeneko pasadizoa.

Transkripzioa
-Behirik bazeunken?
-Behixak esan dozu? Ezkondu baiño lehen be bai, mordua behixak. Bai, eukiko giñuzen zazpi behi, idixak, eta ba txahalak, ardixak... Ni pastoria ixendakua naiz. Bai. Geunkazen larogei ardi. Eta ba harekin.
[...]
-Bai, fan bihar izeten zan zelaira, hara edo hona. Harek bihar eben. Oin sasoe honetan, bilotxak eindda daren denporan edo bilotxa eitteko denporan... Ointxe da. Hasitta dao, baiña ia marzora arte edo ixeten da. Eta harek gobernau, basora fan, ekarri, eruan... Ni goixian faten nintzan. Goixian mendira ardixak gora faten dia, gorenera, dagonik gorenera. Eta illuntzian faten baza zabalik ibiltzen dia basuan eta ezin dozuz batu, topau, ez Dakizu? Goixian izarrak daren artian urten eta fan hara puntara, eta hantxe etzindda danak. Hartu aurrian eta etxera. Hartu ein bihar izeten zian esnia batzeko.
-Orduan goiz jaiki bihar ziñan, ez?
-Pentsa eizu, izarrak daren artian hara puntara fateko, pentsau noiz jaiki bihar nintzan. Txakurra nerekin eta linternia-eta...
-Gabaz.
-Bai, gaba, ordu hortan gaba da artian.
-Eta gero bueltau etxera...
-Gero ba etxerakuan esnia batu eta atzera bialdu basora eta, hurrengo goizera arte berriz.
-Buelta ze ordutan etxera?
-Ba segiduan. Fan, eta geldi dauana hartu aurrian eta goittik behera ba ensegida etxera. Illun dauen artian etxera, goixian illun dauen artian etxera.
-Ez ziñuan eruaten bazkarixa?
-Ez, ez. Baiña... egunez etxian egoten nintzan ni. Ardixak basuan ibiltzen zien. Oin zelaixan billotxekin eren denporan zaindu ein bihar izeten zian. Zelaixan ibilli bihar izeten zian asko eta. Orduan bai, orduan zeozer

hartuta. Akordatzen naiz behin, aizta bat bizi neban hor Aixola Errekan, esan dotsut lehen han presia dagon lekuan han behian. Joan nintzan, edurra euan; edurrakin be etara ein bihar izeten zien zeozer. Edurra be gutxi dauanian zela egoten dien bedarra, moltsuak eta zerak; etara ein bihar izeten zien ura eran eta ein deixen. Fan nintzan aiztia bizi zan lekura, haren etxeko zelai batera. Hotz bat euan! Edurra. Eta aizta... aintxiñan hil zan baiña, aiztiak konbidatzen dosta bokadillua taluakin eta txorixuakin; talua bero-berua, eta txorixua erdixan dala, bokadilluoi. Sekula ez jata ahazten. Harekin hotzakin ha bokadillo berua hartu nebanian, zerua haxe zan, zerua! Ni beti bizimodua latz-latza eruandakua naiz. Baiña ze eingo dozu ba; oin ondo bizi ga eta. Daukuna oin gauza ez ezetarako gehixao. Ni bi makulukin nabil.

11. "Koko" jantziak aratusteetan

- **Erref**: ELG-018/017
- **Iraupena**: 0:01:05. **Hasi**: 00:30:35. **Bukatu**: 00:31:40
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Inauteriak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:
Aratusteetan "koko" janzten ziren eta etxerik etxe dirua batzen ibiltzen ziren. Erromerietara joateko ez zuten ezer berezirik janzten. Mozorro baten inguruko kontuak.

12. Andra Marietan Eibarko eta Bergarako bandak

- **Erref**: ELG-018/019
- **Iraupena**: 0:00:40. **Hasi**: 00:32:00. **Bukatu**: 00:32:40
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak

Laburpena:
Andra Marietan egun batean Bergarako musika banda eta hurrengoan Eibarkoa etortzen ziren.

13. Goizeko zapietarako mezara lasto-azaoarekin argi eginda

- **Erref**: ELG-018/020
- **Iraupena**: 0:03:35. **Hasi**: 00:32:40. **Bukatu**: 00:36:15
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Sakramentuak

Laburpena:
Mezara joan beharra zegoen lehenago. Bere aitak, bera txikia zenean,

amaren jaiotetxera eramaten zuen bera, eta mezara joan ostean, berriz bila joaten zitzaion. Zazpietarako mezara joateko goizeko seietan irten behar izaten ziren etxetik. Artean ilun egoten zen eta lasto-azaoarekin egiten zuten argi. Komunio txikia bederatzi urterekin eta nagusia 12rekin egiten ziren. Ondoren bazkari berezia egiten zuten etxean.</p>

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-11-13

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com